

Sammanställning av responsen till Livs 2

text Jenny Derghokasian

Bakgrund till projektet

Om man är medveten om att det finns ett finlandssvenskt teckenspråk, så är man tyvärr också lika medveten om att språket räknas som starkt utrotningshotat. Men det finns hopp om att språket kommer att få större synlighet, att fler personer blir medvetna om dess existens, att fler finlandssvenska hörselskadade har möjlighet att använda sitt modersmål och leva i sin egen språkliga gemenskap, leva i sitt språk. På ministerienivå har man insett det brådskande behovet av språkets revitalisering (Justitieministeriet 2016, 47).

Mellan åren 2016–2017 ordnades utbildningsprojektet Lev i vårt språk, med akronymen Livs. Målet för projektet var då att på längre sikt ta fram de verktyg som behövdes för att inleda tolkutbildning inom språket. Projektet fick en fortsättning i och med Livs 2 därpå följande år, med finansiering från Utbildnings- och kulturministeriet, nu med fokus på tolkutbildning, och i förlängningen en revitalisering av det finlandssvenska teckenspråket. Inbjudan till den språkliga gemenskapen, i och med frasen "Lev i vårt språk", mottogs med öppna armar av nästan trettio studerande, och projektet är nu inne på målrakan.

Så, hur har projektet framskridit för de studerande som antagit utmaningen och hur uppfattar samarbetsparterna det?

I slutet av projektet gjordes två enkäter för att samla in respons. Enkäterna riktades till två grupper, till projektets samarbetsparter och till studerande som deltagit i tolkutbildningen. Samarbetsparterna fick informationen både på finlandssvenskt teckenspråk och på svenska. I enkäten fick samarbetsparter och studerande svara på olika påståenden med graderingen 1–5. 1 betydde "inte alls av samma åsikt" och 5 "helt av samma åsikt". Studerande hade dessutom två öppna frågor och samarbetsparter en möjlighet att kommentera fritt. Antalet respondenter var 11 studerande och 12 samarbetsparter.

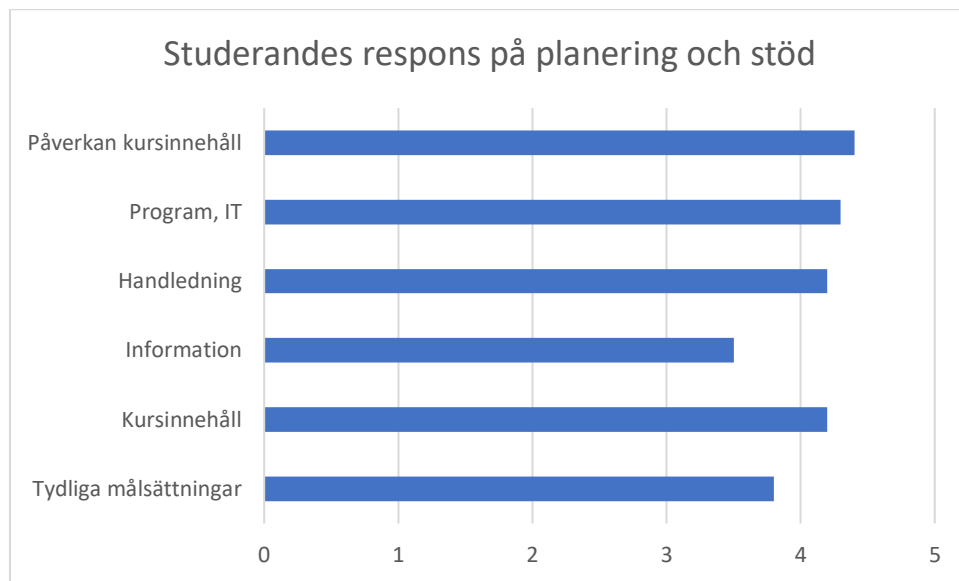
Tolkutbildningen planerades alltså som en engångsföreteelse 2018–2020 med understöd av UKM. Gruppens studerande hade en varierande bakgrund. Alla studerande band sig till att genomföra minst 30 studiepoäng men det fanns möjlighet att utföra upp till 90 studiepoäng i utbildningen. Gruppen var heterogen, studerande hade olika bakgrund, därför kunde man skraddarsy utbildningen att passa varje studerandes behov.

Responsen var överlag mycket positiv. Vi ska ta en titt på responsen av studerande först.

Tankar kring planering och stöd

Utbildningens planering och stöd till gruppens studerande fick bra respons. Studerande värdesatte kursinnehållet och handledningen samt sina möjligheter att påverka kursernas innehåll. Kurserna planerades för första gången och utöver det anpassade man innehållet efter behov och önskemål, därmed fick studerandena informationen vartefter. Studerande hade önskat tydligare målsättningar för utbildningen. Kursinnehållet varierade enligt vilka kurser studerande valde i sin skraddarsydda version. Studerande hade önskat mer

information om studiedagarnas innehåll och program i god tid inför närstudiedagarna. I diagrammet (se Figur 1), ser vi hurdan respons studerande gav.

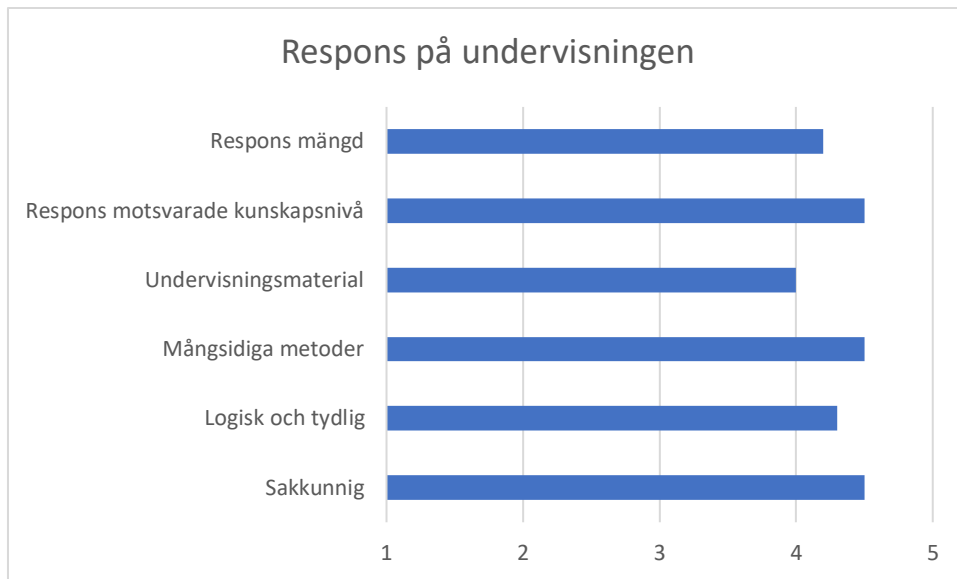
Figur 1. Studerande var nöjda med projektets stöd och planering, men hade önskat mer information och tydligare målsättningar.

Undervisningen i allmänhet

Under projektet hölls undervisningen på varierande platser och på många olika sätt. Mångsidigheten och anpassningen av undervisningen fick beröm av studerande. De uppskattade att man kunde studera i en gemenskap med både tolkar och icke-tolkar, det innebar givande dynamiska diskussioner.

”Många olika personer och bakgrund som gjort dynamisk och varierande diskussion, det var bra att kunna blanda deltagare och få med också icke-tolkar.”

Sakkunniga lärare och föreläsare var studerandena mycket nöjda med, som vi ser i diagrammet nedan. (Se figur 2) Situationen för finlandssvenska teckenspråket är dock den, att gemenskapen i sin helhet består av en liten grupp språkanvändare (Andersson-Koski 2015, 4). Språket är starkt influerat av finskt och svenskt teckenspråk. Det kan man också se i enstaka kommentarer som riktade kritik dels mot att studerande verkade i rollen som lärare eller bedömare och dels att undervisningen inte var på rent finlandssvenskt teckenspråk.

Figur 2. Högsta betyget fick den sakkunniga undervisningen, undervisningsmetoderna och responsens motsvarighet till kunskapsnivån.

Studiernas gång

Studierna har löpt smidigt och gemenskapen i gruppen har inverkat positivt. Studerande uppskattade högt både tolkar, icke-tolkar och naturligtvis alla teckenspråkiga som deltog som studerande, lärare eller deltagare i olika evenemang.

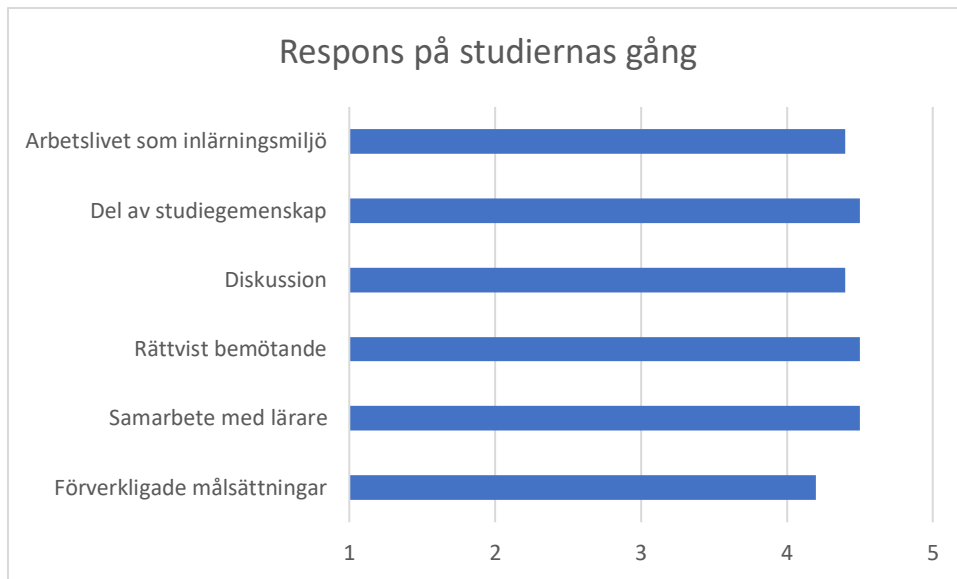
”Gemenskapen, lärarna, döva som har varit med”

”Flexibilitet - att vuxenstuderanden hade möjlighet att studera för sig själv, inte för Humak eller Livs.”

Gruppens deltagare hade varierande utgångsläge, denna diversitet var värdefull i diskussioner om t.ex. arbetslivet. (Se figur 3) Kamratstödet och gemenskapen emellan alla deltagare var viktig. Citatet nedan visar också på speciellt tolkarnas behov av gemenskap i en annars ensam arbetsvardag. Dessutom visar citatet ett exempel på hur språken användes under projektet.

”Vertaistuki av de andra tolkarna.”

I utbildningen ingick många grupparbeten, där studerande hade möjlighet till ytterligare diskussion och där man genom studieuppgifterna kunde reflektera över arbetslivet.

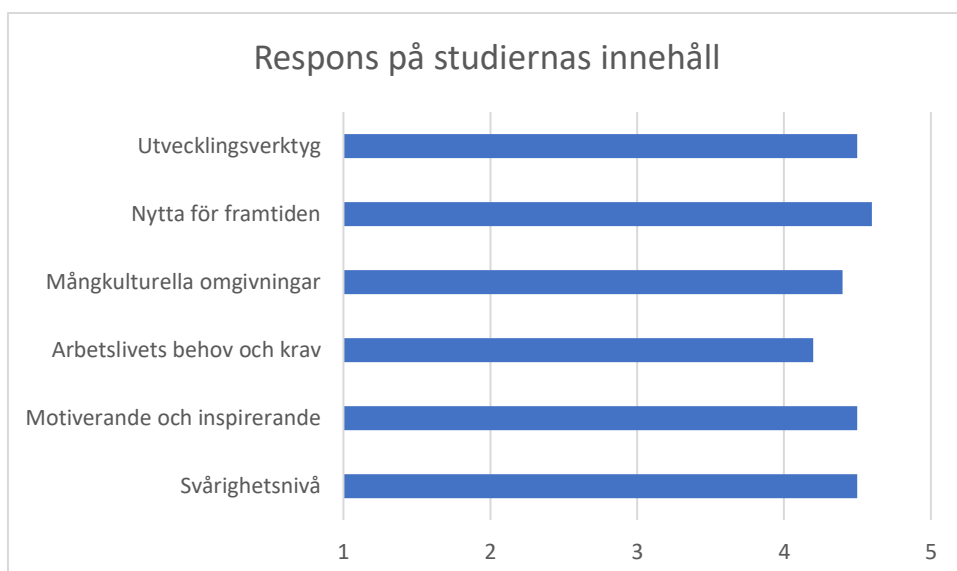
Figur 3. Lärarnas insats och rättvisa bemötande uppskattades.

Reflektioner kring studiernas innehåll

Studiernas innehåll upplevdes som nyttiga med tanke på framtiden och svårighetsnivån var tillräckligt krävande. Studerande har fått verktyg för att utveckla sina kunskaper. Även om påståendet hur väl studierna motsvarade arbetslivets behov och krav har fått lägst betyg i den här kategorin, är det märkvärdigt att lägsta betyget är 4,2/5. (Se figur 4)

”Att få stanna upp och reflektera över språket, lära sig mer, få fler verktyg att fortsätta utvecklas.”

Att få en möjlighet att studera två av sina arbetspråk och förbättra sina språkkunskaper lyftes fram som givande. Med tanke på språkets revitalisering och tolktjänsternas kvalitetsutveckling är detta livsviktigt.

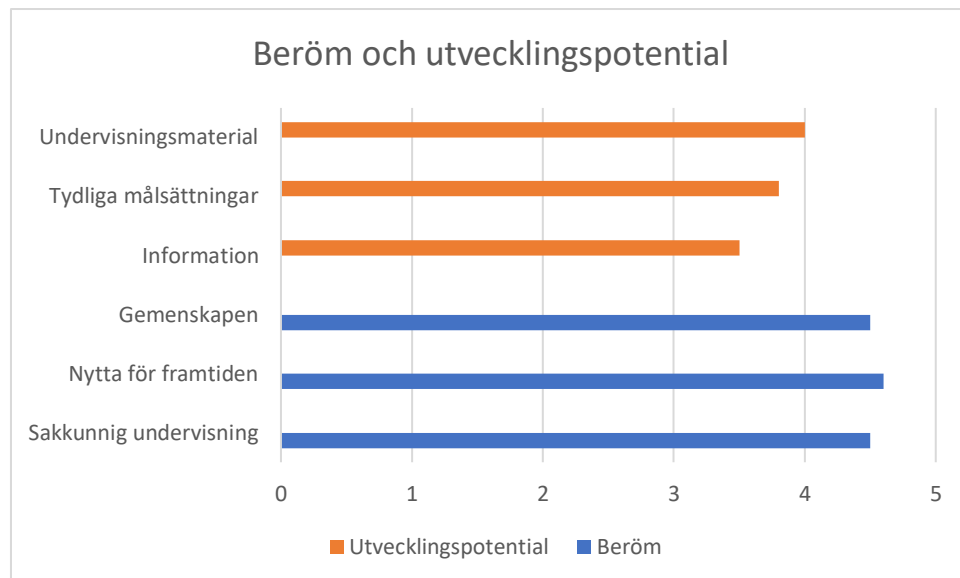
Figur 4. Arbetslivets behov och krav lämnade något att önska hos respondenterna.

En överblick av plus och minus

För att få en överblick av responsen presenteras ytterligare ett diagram (se figur 5), där du får en överblick av det mest uppskattade och det som studerande önskade förbättring i. Det bör tilläggas, att det fanns många fler påståenden med resultatet 4,5. Till diagrammet utvaldes de påståenden som styrks i de öppna frågorna.

Det som studerande hade önskat utveckla var förhandsinformationen, tydligare målsättningar och bättre undervisningsmaterial.

Mycket beröm får gemenskapen och den sakkunniga undervisningen, men snäppet mer får upplevelsen av studiernas nytta för framtiden.

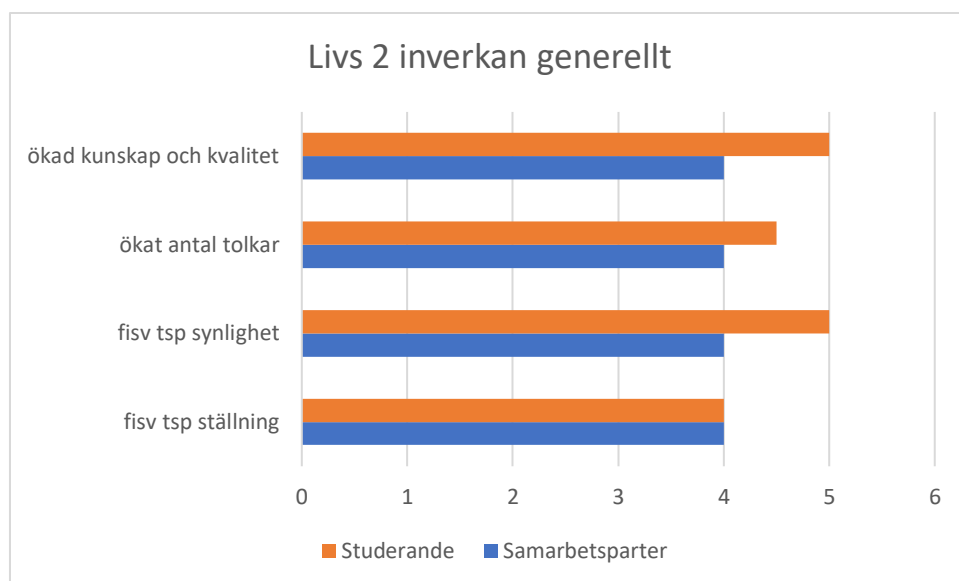

Figur 5. En sammanställning av plus och minus av studerande.

Gemensamma påståenden till studerande och samarbetsparter

Helhetsbetyget till Livs 2 tolkutbildningen var 4/5. Projektet har haft en positiv inverkan på finlandssvenska teckenspråkets ställning och synlighet. Antalet tolkar har ökat enligt respondenterna och framförallt har man genom utbildningen inverkat på ökade kunskaper kvalitet inom tolkningen. Studerande har i sin respons sett en större ökning och kvalitet på tolkning än samarbetsparterna. Detsamma gäller finlandssvenska teckenspråkets synlighet.

”Synergieffekten har varit påtaglig, språket och språkgemenskapen har fått mycket publicitet.”

Figur 6. Samarbetsparter och studeringe ger lite olika respons på synlighet och kvaliteten.

Projektets samarbetsparter svarade på frågorna som syns i tabellen ovan. (Se figur 6) Utöver det fanns det utrymme för öppna kommentarer.

I öppna kommentarer konstaterades glädjande en ökning av antalet tolkar, också på orter där man inte tidigare har fått tolkservice på finlandssvenskt teckenspråk. Samtidigt hoppades man på att det blir fler utbildningsmöjligheter.

”Det skulle vara väldigt viktigt att utbildning av finlandssvenska tolkar fortsätter. Brist av tolkar är stor även här i huvudstadsregion.”

Man kommenterade svårigheten att utvärdera om tolkantalet ökat eller inte, det är svårt att veta vilka tolkar som räknas som tillskott på finlandssvenskt håll. En uppmaning som riktades till tolkproducenterna och tolkarna själva var, att synliggöra nykomlingarna för tolkanvändare. Covid-19 har haft sin inverkan även på finlandssvenska teckenspråkstolkningen. Dels använder man inte lika mycket tolktjänster som vanligt, dels upplever man att färre tolkar är tillgängliga. Detta kan också vara en orsak för tolkarna att dels upprätthålla sina kunskaper i finlandssvenskt teckenspråk och dels komma ihåg att vara synlig eller tillgänglig för tolkanvändare.

”Livs 2 har fört tolkarna närmare språkbrukarna och en naturlig språkmiljö.”

Livs 2 har fört språkbrukarna och tolkarna närmare varandra i en naturlig språkmiljö och stärkt den språkliga medvetenheten. Med verktyg att bedöma sina tolk- och språkkunskaper i både finlandssvenskt teckenspråk och svenska har tolkarna möjlighet till fördjupade kunskaper. Projektet har skapat ett kontaktnätverk mellan tolkarna, vilket möjliggör kamrattstöd och delad kunskap.

”Livs 2 har stärkt det finlandssvenska teckenspråkets status genom att användas i undervisning på högskolenivå”

”Livs 2 har stärkt tolkarnas svenska och också ökat användningen av svenska som umgängesspråk inom branschen.”

Avslutningsvis

Slutligen kan man konstatera att projektet varit en lyckad satsning på basen av responsen. Studerande upplever att de lärt sig nyttiga saker och tolkbrukarna har fått flera tolkar med en högre kunskapsnivå. Tolkarna har verktyg för att utveckla sina språkkunskaper och både tolkar och teckenspråkigas språkmedvetenhet har ökat. Tolkens språkkunskaper är avgörande i tolkade situationer och tolkanvändares språkbehov är varierande från dag till dag (Derghokasian 2020, 29).

Projektet Livs 2 har fått framtiden att se en aning ljusare ut.

”Gemenskapen, tillhörighet, språk, nya vänner och nya kontakter. En helt fantastisk utbildning!”

”Vill tacka för att projektet LIVS har kunnat genomföras!”

Källor

Andersson-Koski, Maria 2015. *Mitt eget språk – vår kultur. En kartläggning av situationen för det finlandssvenska teckenspråket och döva finlandssvenska teckenspråkiga i Finland 2014–2015. 2. upplagan. Finlandssvenska teckenspråkiga r.f.*

Derghokasian, Jenny 2020. *Teckenspråkstolkning i Svenskfinland. Samlade erfarenheter ur två perspektiv. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Tulkkauksen koulutusohjelma. Examensarbete. Hänvisning 18.12.2020. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2020113025222>*

Justitieministeriet, 2016. *Utredning om helhetssituationen för det finlandssvenska teckenspråket. Hänvisning 18.12.2020. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-259-490-7>*